

ส่วนที่ 1

ก่อนจะสอน . . . ต้องรู้อะไร

1. หลักการและเหตุผล

ธนาคารแห่งประเทศไทย (ธปท.) ตระหนักถึงความสำคัญในการส่งเสริมให้ประชาชนมีทักษะและวินัยทางการเงินที่ดี รวมถึงความจำเป็นในการเตรียมพร้อมเพื่อรองรับการเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ จึงได้บรรจุเรื่องส่งเสริมความรู้ทางการเงินเป็นหนึ่งในแผนยุทธศาสตร์ของ ธปท. โดยมุ่งเน้นการดำเนินนโยบายเชิงป้องกันกับกลุ่ม Gen Y ซึ่งเป็นประชากรส่วนใหญ่ที่จะเติบโตเป็นกำลังสำคัญของประเทศ ให้สามารถบริหารจัดการเงินของตนเองได้ และมีพฤติกรรมทางการเงินที่เหมาะสม

ในช่วงที่ผ่านมา ธปท. ได้ศึกษาข้อมูลเชิงลึกจากการสัมภาษณ์ผู้บริหาร ครู และนักศึกษาในสถาบันอาชีวศึกษาภาครัฐและภาคเอกชน 17 แห่งทั่วประเทศ ซึ่งพบว่า นักศึกษาอาชีวศึกษาหลายคนยังขาดภูมิคุ้มกันทางการเงินที่ดี ทำให้ไม่สามารถบริหารจัดการรายรับรายจ่ายได้อย่างเหมาะสม แม้บางคนจะมีรายได้พิเศษจากการทำงาน Part time แต่ก็ใช้จ่ายไปในสิ่งที่ไม่จำเป็น โดยมีได้ตระหนักถึงความจำเป็นของการเก็บออมสำหรับเหตุการณ์ฉุกเฉิน หรือการสร้างความมั่นคงในอนาคต

ชุดคู่มือการสอนความรู้ทางการเงินสำหรับนักศึกษาอาชีวศึกษาฉบับนี้ จึงจัดทำขึ้นเพื่อมุ่งเน้นการสร้างภูมิคุ้มกันทางการเงินให้นักศึกษาอาชีวศึกษามีความพร้อมในการบริหารจัดการเงิน และมีทักษะในการป้องกันตนเองจากความเสี่ยงที่จะประสบปัญหาทางการเงินในอนาคต โดยจะให้ความรู้ผ่านการทำกิจกรรม แบบฝึกฝน ผสมกับเทคนิคการสื่อสารต่าง ๆ เช่น การใช้ Slide ประกอบภาพ Infographic ไฟล์วีดิทัศน์ (VDO clip) และเกม เพื่อให้ผู้เรียนมีความสนใจ สามารถจดจำ และนำความรู้ไปปรับใช้ได้ดียิ่งขึ้น

2. ส่วนประกอบของชุดคู่มือการสอนและวิธีใช้ชุดคู่มือการสอน

2.1 ส่วนประกอบของชุดคู่มือการสอน

ชุดคู่มือการสอนความรู้ทางการเงินสำหรับนักศึกษาอาชีวศึกษาประกอบด้วย 2 ส่วนหลัก คือ (1) ชุดความรู้ฝึกคิด และ (2) ชุดภารกิจฝึกฝน

● **ชุดความรู้ฝึกคิด:** เป็นส่วนของเนื้อหาความรู้ทางการเงิน กิจกรรม และการประเมินผล ซึ่งประกอบด้วย 5 บทเรียน ได้แก่

บทเรียน	วัตถุประสงค์
บทที่ 1 เศรษฐกิจพอเพียง...หลักคิดในชีวิตเพื่อความสมดุลอย่างยั่งยืน	ผู้เรียนมีความเข้าใจหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตของตนเองได้
บทที่ 2 การเงินส่วนบุคคล...รู้ก่อน ทำก่อน รวยกว่า	ผู้เรียนเข้าใจหลักการวางแผนทางการเงิน เรียนรู้หลักการลงทุนเบื้องต้น และเข้าใจเรื่องหนี้และการบริหารจัดการหนี้
บทที่ 3 Digital Literacy...เพื่อชีวิตการเงินดีในยุคดิจิทัล	ผู้เรียนรู้จักบริการทางการเงินในยุคดิจิทัล และสามารถเลือกใช้บริการได้อย่างเหมาะสมและปลอดภัย
บทที่ 4 รู้ทันภัยทางการเงิน...ตั้งสติไว้ไม่โดนหลอก	ผู้เรียนรู้เท่าทันและพร้อมรับมือกับภัยทางการเงินต่าง ๆ
บทที่ 5 เตรียมพร้อมเป็นผู้ประกอบการ...เพื่อความมั่นคงและยั่งยืน	ผู้เรียนทราบคุณสมบัติที่ดีของการเป็นผู้ประกอบการ รวมทั้งสามารถเตรียมความพร้อมในการทำธุรกิจให้เติบโตอย่างยั่งยืน

ทั้งนี้ ผู้สอนสามารถใช้เนื้อหา รวมทั้ง Slide และ VDO clip ที่อยู่ในบทเรียนประกอบการสอน และทำกิจกรรม โดยใช้เวลาทั้งสิ้นประมาณ 13 ชั่วโมง นอกจากนี้ ผู้สอนอาจเล่าประสบการณ์ ปัญหาหรืออุปสรรคในการจัดการเงินของตนเอง หรือเชิญรุ่นพี่/ผู้เชี่ยวชาญมาแลกเปลี่ยนประสบการณ์ในการบริหารจัดการเงิน เพื่อเป็นตัวอย่างในการสร้างแรงบันดาลใจให้แก่ผู้เรียนเพิ่มเติมได้

● **ชุดภารกิจฝึกฝน:** เป็นแบบฝึกฝนที่ให้ผู้เรียนได้ทดลองฝึกปฏิบัติจริง โดยนำความรู้เรื่องการวางแผนทางการเงิน (บทที่ 2.1) มาประยุกต์ใช้ เช่น การบันทึกรายรับรายจ่าย การจัดสรรเงิน และวิเคราะห์การใช้จ่าย เพื่อกระตุ้นให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง และคุ้นเคยกับการวางแผนทางการเงินในชีวิตประจำวัน อีกทั้งยังช่วยปลูกฝังให้ผู้เรียนมีวินัยทางการเงินซึ่งจะนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม (Behavioral change) ทางการเงินที่ดีได้ นอกจากนี้ ยังให้ผู้เรียนฝึกตั้งเป้าหมายทางการเงิน เพื่อการวางแผนระยะยาวซึ่งเชื่อมโยงสู่การประกอบอาชีพในอนาคตอีกด้วย

ทั้งนี้ ชุดภารกิจฝึกฝนประกอบไปด้วย 6 ภารกิจ ดังนี้

ภารกิจ	วัตถุประสงค์
ภารกิจที่ 1 รู้จักตนเอง	ผู้เรียนสำรวจตนเองว่ามีความฝึนอยากเป็นหรืออยากทำอะไร
ภารกิจที่ 2 ตามรอยเงินหาย	ผู้เรียนฝึกวิเคราะห์รายจ่ายจำเป็นและไม่จำเป็น เพื่อให้ลูกคิดก่อนใช้เงิน
ภารกิจที่ 3 ออมง่าย ๆ ลดรายจ่ายไม่จำเป็น	ผู้เรียนตระหนักว่า การเพิ่มเงินออมสามารถเริ่มได้ง่าย ๆ โดยการลดรายจ่ายไม่จำเป็น
ภารกิจที่ 4 ออมได้ ใช้เป็น	ผู้เรียนฝึกจัดสรรเงินก่อนใช้ และสรุปผลสัดส่วนเงินออมต่อรายรับ
ภารกิจที่ 5 สะท้อนความคิดพิชิตฝึน	ผู้เรียนถอดบทเรียนจากการฝึกปฏิบัติ รวมถึงระบุขั้นตอนทำตามความฝึนให้ชัดเจน
ภารกิจที่ 6 ตั้งเป้าหมายสู่นาคต	ผู้เรียนทดลองตั้งเป้าหมายการออมจากความฝึนที่ตั้งไว้ และจัดทำแผนการออม

2.2 วิธีใช้ชุดคู่มือการสอน

ผู้สอนสามารถปรับใช้ชุดคู่มือการสอนฉบับนี้ได้หลากหลายรูปแบบตามความเหมาะสม โดยอาจสอนชุดความรู้ฝึกคิดทั้ง 5 บทเรียน พร้อมทำกิจกรรมและประเมินผล ควบคู่ไปกับการให้ผู้เรียนได้ฝึกปฏิบัติในชุดภารกิจฝึกฝน (ตัวอย่างแผนการใช้ชุดคู่มือการสอนในส่วนที่ 3) หรือเลือกบางบทเรียนหรือบางกิจกรรมที่เหมาะสมกับกลุ่มผู้เรียน ช่องทาง และระยะเวลาในการสอน เช่น สอนเฉพาะเรื่องการวางแผนทางการเงิน (บทที่ 2.1) และให้ผู้เรียนฝึกปฏิบัติในชุดภารกิจฝึกฝนก็ได้

คำอธิบายสัญลักษณ์

ชุดความรู้ฝึกคิด

สีฟ้า

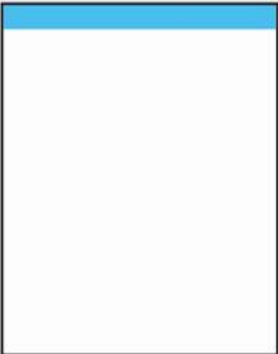
เนื้อหา

หัวข้อเนื้อหา

สอนแบบบรรยายโดยใช้ Slide

หัวกระดาษสีฟ้า
เนื้อหาสำหรับผู้สอน

หัวกระดาษขาวดำ ลายจุด
ใบกิจกรรม
สำหรับพิมพ์ให้ผู้เรียน

ตัดตามรอยประ

สีเหลือง

กิจกรรม

กิจกรรมที่ไม่มีการประเมินผล

กิจกรรมที่มีการประเมินผล

หัวกระดาษสีเหลือง
คำอธิบายกิจกรรม

สีน้ำเงิน

การประเมินผล

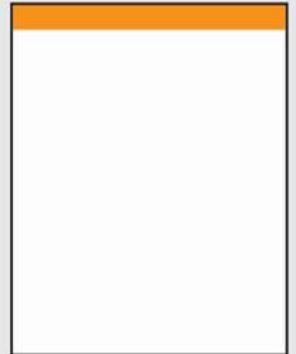
แบบประเมินผลท้ายบท

หัวกระดาษสีน้ำเงิน
การประเมินผลผู้เรียน

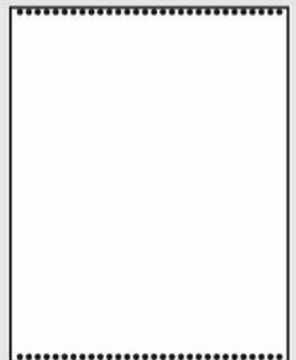

ชุดภารกิจฝึกฝน

หัวกระดาษสีส้ม
คำอธิบายและตัวอย่างภารกิจ

หัวกระดาษขาวดำ ลายจุด
ใบภารกิจ
สำหรับพิมพ์ให้ผู้เรียน

ทำในห้องเรียน ทำเป็นการบ้าน